

Касянчук Ю.А.
Малик І.П.

канд. економ. наук, доцент
ORCIDID 0000-0002-5638-6999

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

THE ROLE OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM IN ENSURING THE ENTERPRISE EFFICIENCY

Підприємство як основна форма ведення господарювання, базується на принципах цілковитої відповідальності за результати діяльності та самостійності під час вибору напрямків діяльності. Проте в Україні результати діяльності значної кількості підприємств є низькими, що не відповідає інтересам країни та самих підприємств. Тому варто звернути особливу увагу на механізм управління діяльністю підприємства. У сучасних умовах адміністративний механізм управління роботою підприємства є малоефективним та не відповідає економічним реаліям. Тому для забезпечення ефективності роботи доцільним є використання на практиці організаційно-економічного механізму на підприємствах.

Уданій статті досліджено сутність організаційно-економічного механізму управління діяльністю підприємства, визначено його основні складові. Також визначено основні показники, виконання яких він має забезпечити в процесі своєї діяльності.

Ключові слова: механізм, організаційно-економічний механізм підприємства, управління, система заходів ефективності діяльності.

The enterprise as the main form of economic activity, is based on the principles of full responsibility for the results of activity and independence in the choice of areas of activity. However, in Ukraine, the results of a significant number of enterprises are low, which does not correspond to the interests of the country and the enterprises themselves. Therefore, it is worth paying special attention to the mechanism of managing the activities of the enterprise. In modern conditions, the administrative mechanism for managing the work of an enterprise is ineffective and does not correspond to economic realities. Therefore, in order to ensure the efficiency of work it is expedient to use in practice the organizational and economic mechanism at enterprises.

In the article the essence of organizational and economic mechanism of management of activity of the enterprise is investigated, its main components are determined. The main indicators, which he must provide in the course of his activity, are also defined.

Key words: mechanism, organizational-economic mechanism of enterprise, management, system of measures of efficiency of activity.

Вступ. Підприємництво як основна форма ведення господарювання, котра базується на самостійному виборі напрямків діяльності та повної відповідальності за результати діяльності, сьогодні в Україні набуває великого значення. Проте результативність роботи значної частини підприємств є низькою, що не відповідає потребам держави та інтересам самих підприємців. Саме тому вирішення проблеми підвищення ефективності роботи підприємства, зокрема за рахунок покращення організаційно-економічного механізму, є надзвичайно важливим.

Вагомими у цьому напрямку є дослідження багатьох науковців, зокрема Куценко А. В. [4, с. 42], Бабенко С. Г. [1, с. 57], Маркіної І. А, Біловол Р. І, Сторожук В. П. [5, с. 25], Червяченко А.В. [6, с. 8] та інших. Проте роль організаційно економічного механізму у забезпеченні розвитку підприємства на сьогодні залишається малодослідженою.

На сьогодні актуальним є розв'язання питань розробки організаційно-економічного механізму для створення умов ефективної діяльності підприємств та управління підприємством в цілому. Це є основою прискорення темпів зростання економіки взагалі.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження ролі організаційно-економічного механізму у забезпеченні ефективності роботи підприємства.

Основними завданнями є: аналіз сутності організаційного економічно механізму підприємства та встановлення особливостей його впливу на роботу підприємства.

Методологія. Підчас проведення даного дослідження було використано загально наукові методи порівняння, аналогії, економічного моделювання, методи індукції та дедукції, абстрагування та експертних оцінок.

Результати дослідження. Управління роботою підприємства та управління ефективністю відрізняються за своїм змістом, що значним чином впливає на механізм та систему в цілому. Вони відрізняються, тому що формуються під впливом великої кількості різноманітних чинників а також вони спрямовані на цілком різні об'єкти управління. Проте методи та закони, що застосовуються під час розробки механізмів однакові. За їх поєднання, з врахуванням багатьох чинників, створюються механізми управління і самою діяльністю підприємства, і її ефективністю [1, с. 14].

Загальні теоретичні й практичні основи стосовно змісту системи управління роботою підприємства можливо використовувати під час складання механізму управління загальною ефективністю його роботи.

Терміни "механізм управління" та "механізм управління ефективністю" як основа роботи підприємства є відносно новим та не

досить дослідженим. Проте на основі узагальнення точок зору сучасних науковців, можна дійти висновку, що механізм управління ефективністю роботи підприємства можна розглядати як сукупність форм, структур, функцій, методів та засобів, що повинні сприяти регулюванню роботи за визначеними напрямками управління ефективністю з метою забезпечення поточного економічного стану підприємства запланованим заздалегідь показникам [6, с. 9].

Основною метою управління ефективністю діяльності підприємства полягає у цілеспрямованому оперативному регулюванні його роботи відповідно до напрямків ефективності для відповідності поточного стану підприємства запланованим параметрам. Проте під час розробки механізму управління ефективністю головна мета повинна бути деталізована у цілях згідно зі стратегією його розвитку. Досягнення цих цілей складається з переліку завдань [5, с. 29].

Перелік завдань організаційно-економічного управління розвитком кожне окреме підприємство повинно конкретизувати самостійно, виходячи з етапів життєвого циклу та особливостей свого розвитку.

Проте можна виділити ряд рекомендацій, які варто дотримуватися під час визначення завдань. Серед них можна виділити наступні:

1) формулювання кожного окремого завдання повинно містити опис кінцевого результату, а також показники його досягнення;

2) завдання повинні бути зрозумілими для їх виконавців і відповідати їх інтересам, тобто відображати соціальне спрямування процесу управління;

3) кожне окреме завдання має супроводжуватися переліком заходів для його втілення, які є комбінацією засобів та методів управління, які пов'язані спільною метою.

4) використання методів та засобів управління вимагає наявності основних управлінських функцій.

Заходи стосовно запровадження механізму управління ефективністю роботи підприємства характеризуються взаємозумовленістю, взаємопов'язаністю, організаційною та економічною складністю [3, с. 142].

Комплексний характер реалізації та розвитку управління ефективністю роботи підприємства полягає у поєднанні засобів впливу у часі та просторі, а його безперервність гарантується застосуванням зворотного зв'язку.

Організаційно-економічний механізм - це комплекс, що має створювати, а також регулювати стосунки об'єкта управління із внутрішнім та зовнішнім середовищем за допомогою економічних важелів для реалізації поставленої мети [2, с. 15]. Він є найбільш

оптимальною сукупністю методів, форм, функцій, засобів та структур управління, що повинна створювати за допомогою економічних важелів його стосунки відносно зовнішнього середовища для забезпечення регулювання роботи відповідно напрямкам управління ефективністю для забезпечення відповідності поточного стану запланованим показникам. До його структури належать складові організаційного та економічного механізмів.

Найчастіше у складі організаційно-економічного механізму виділяють три системи: 1) функціональну систему; 2) цільову систему; 3) систему його забезпечення. Загальна структура економічно-організаційного механізму підприємства і її складові відображені на рисунку.

Однак, варто зазначити, що складові кожної з систем організаційно-економічного механізму залежать від виду підприємства, обсягів та сфери діяльності, впливу зовнішніх факторів і результатів роботи підприємства тощо.

Рисунок - Структура організаційно-економічного механізму управління підприємством

Джерело: розроблено авторами

Під час управління роботою підприємства організаційно-економічний механізм має забезпечувати:

- вискоєфективну співпрацю складових підприємства і їх спрямованість на досягнення встановленої мети;
- ефективне використання трудової сили, що приймає участь в процесі виробництва;

- запровадження переліку заходів, які сприяють зростанню, відповідальності та ініціативи співробітників підприємства за результати діяльності;
- вдосконалення техніки та методики розробки і прийняття рішень;
- запровадження переліку показників оцінки ефективності роботи підприємства;
- створення передумов, що надають можливість реалізовувати перелік заходів за допомогою економічного інтересу всіх учасників процесу.

Взагалі організаційно-економічний механізм у правління повинен забезпечувати високу ефективність діяльності підприємства та мінімізувати його витрати. Він значно підвищує рівень прибутковості та фінансової стійкості підприємства.

Висновки. В умовах ринкової економіки використання адміністративних методів в управлінні роботою підприємства є малоефективним. Важливим є правильне застосування організаційно-економічного механізму, який має забезпечити високу ефективність використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів, що є основою зростання економічної стабільності.

Наукова новизна статті полягає у вдосконаленні теоретико-методологічних підходів до організаційно-економічного механізму управління ефективністю діяльності промислових підприємств України.

З метою підвищення результативності діяльності підприємства та його стратегічного розвитку виникає потреба у розробленні стратегії управління підприємством, спрямованої на вдосконалення механізму формування та управління ефективністю діяльності підприємства.

На сучасному етапі, в умовах інтеграції України до міжнародної економічної спільноти, особливо з урахуванням нинішніх, турбулентних процесів, виникає низка нових завдань та інструментів організаційно-економічного механізму, які необхідно досліджувати та застосовувати на українських підприємствах, що робить цей напрям одним з найперспективніших для подальших наукових розробок.

Література:

1. Бабенко С.Г. Трансформація кооперативних систем у перехідній економіці: Монографія. К.: Наукова думка, 2013. 332 с.
2. Бугров Д. Метрика ефективності. Вестник McKinsey. 2014. № 3. С. 12–16.
3. Грещак М.Г. Внутрішній економічний механізм підприємства: Навч. посібник / М.Г. Грещак, О.М. Гребешкова, О.С. Коцюба та ін.; За ред. М.Г. Грещака. К.: КНЕУ, 2011. 228 с.

4. Куценко А.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю підприємств та організацій – необхідний елемент реформи споживчої кооперації України. Методологія та практика менеджменту на порозі XXI століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти: Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції. Полтава, 10–12 травня 2006 р. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2016. С. 42–43.

5. Маркіна І.А. Методологічні питання ефективності управління. Фінанси України. 2000. № 6. С. 24–32.

6. Червяченко А.В. Теоретичні аспекти ефективності управління соціально-економічною системою. Регіональні перспективи. 2003. № 6. С. 7–9.